

TURLI XIL DAVLATLARDAGI STEREOTIPLAR

Alfraganus Universiteti, ingliz tili filologiya fakulteti, ingliz tilini o'qitish

Metodikasi va ta'lim texnologiyari kafedrasida o'qituvchisi

DJalaletdinova Fotima Tadjitdinova

Annotatsiya: Stereotiplar — bu biror guruh, millat yoki madaniyat haqida shakllangan, ko'pincha oddiylashtirilgan va umumlashtirilgan tasavvurlar. Ular insonlarning o'zaro munosabatlarini va ijtimoiy dinamikani shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Stereotiplar ko'pincha haqiqatdan uzoq bo'lib, insonlarni noto'g'ri xulq-atvor va qarorlar qabul qilishga undaydi. Turli davlatlardagi stereotiplar esa, o'z navbatida, ularning tarixiy, madaniy va ijtimoiy kontekstlariga bog'liqdir.

Kalit so'zlar: ingliz tili, stereotiplar, millat, chet el, baholash, muammolar, madaniyat, ijtimoiy kontekst.

Аннотация: Стереотипы – это сформированные, зачастую упрощенные и обобщенные представления о группе, нации или культуре. Они играют важную роль в формировании человеческих отношений и социальной динамики. Стереотипы часто далеки от реальности и заставляют людей принимать неправильные решения и поведение. Стереотипы в разных странах, в свою очередь, зависят от их исторического, культурного и социального контекста.

Ключевые слова: английский язык, стереотипы, нация, иностранный, оценка, проблемы, культура, социальный контекст.

Abstract: Stereotypes are formed, often simplified and generalized ideas about a group, nation or culture. They play an important role in shaping human relations and social dynamics. Stereotypes are often far from reality and lead people to make wrong decisions and behaviors. Stereotypes in different countries, in turn, depend on their historical, cultural and social contexts.

Key words: English language, stereotypes, nation, foreign, assessment,

problems, culture, social context.

Stereotiplar ko'pincha ijtimoiy identifikatsiyaga ta'sir qiladi. Insonlar o'zlarini qaysi guruhga mansubligini bilish uchun stereotiplarga murojaat qilishadi. Masalan, bir millat yoki davlatning odamlari haqida mavjud stereotiplar, o'sha davlatdan bo'lmagan insonlar tomonidan yaratiladi va tarqatiladi. Bu stereotiplar ko'pincha ijtimoiy muloqotda, media va ta'lim jarayonida ko'rinadi. Stereotiplar, shuningdek, ijtimoiy adolatsizlik va kamsitishning sabablaridan biri bo'lishi mumkin. Ular insonlarni o'z qobiliyatlari va xususiyatlariga qarab baholash o'rniga, ularning guruhga mansubligiga ko'ra baholashga undaydi. Bu esa, o'z navbatida, ijtimoiy ziddiyatlar va muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. AQShda ko'plab stereotiplar mavjud. Masalan, amerikaliklar ko'pincha "tez va shovqinli" sifatida tasvirlanadi. Bu stereotip, ularning ijtimoiy hayotidagi ochiqlik va erkinlikni ifodalaydi.[1]

Shuningdek, amerikaliklar "har doim ishda" bo'lishi, ya'ni mehnatsevarligi bilan ham bog'liq stereotiplar mavjud. Biroq, bu stereotiplar har bir amerikalik uchun to'g'ri emas, chunki har bir insonning o'ziga xosligi bor. Fransuzlar ko'pincha "romantik" va "san'atga qiziqqan" sifatida tasvirlanadi. Bu stereotiplar, asosan, Parijning romantik va san'atkorona muhitidan kelib chiqadi. Fransuzlar shuningdek, "qaynoq va ishtiyoqli" sifatida ham tanilgan. Biroq, bu stereotiplar ham har bir fransuz uchun to'g'ri kelmaydi, chunki insonlar o'z xususiyatlariga ega. Germaniyada "intizomli" va "mehnatsevar" stereotiplari keng tarqalgan. Germaniyaliklar o'z ishlariga jiddiy yondashishi va vaqtni yaxshi boshqarishi bilan tanilgan. Bu stereotiplar, shuningdek, ularning iqtisodiy muvaffaqiyatlari bilan bog'liq.[2]

Biroq, bu stereotiplar ham har bir germaniyalik uchun haqiqiy emas, chunki har bir inson o'ziga xosdir. Italiyaliklar ko'pincha "hayotdan zavq olish" va "oshpazlik san'atiga qiziqish" bilan bog'liq stereotiplarga ega. Ular ko'pincha "shovqinli" va "emotsional" sifatida tasvirlanadi. Bu stereotiplar, asosan, italyan madaniyatining rang-barangligi va oshpazlik an'analaridan kelib chiqadi. Biroq, bu stereotiplar ham har bir italiyalik uchun to'g'ri emas. Rossiyaliklar ko'pincha

"qattiq" va "serious" sifatida tasvirlanadi. Ularning muloqot uslubi ko'pincha o'ziga xos va jiddiy bo'lishi bilan bog'liq. Shuningdek, rossiyaliklar "ichki muammolar"ga ega bo'lishi haqida stereotiplar mavjud. Bu stereotiplar tarixiy va ijtimoiy kontekst bilan bog'liq. Biroq, bu stereotiplar ham har bir rossiyalik uchun to'g'ri emas.[3]

Osiyo mamlakatlarida, masalan, Xitoy va Yaponiya, stereotiplar ko'pincha "mehnatsevar" va "intizomli" sifatida tasvirlanadi. Bu stereotiplar, asosan, ularning iqtisodiy muvaffaqiyatlari va madaniy an'analaridan kelib chiqadi. Biroq, bu stereotiplar ham har bir osiyolik uchun haqiqiy emas, chunki har bir inson o'ziga xosdir. Stereotiplar ijtimoiy hayotga katta ta'sir ko'rsatadi. Ular insonlarning bir-biriga bo'lgan munosabatlarini shakllantiradi. Masalan, biror davlatdagi stereotiplar, o'sha davlatga sayohat qilayotgan insonlar uchun qandaydir kutishlarni shakllantirishi mumkin. Bu kutishlar, o'z navbatida, ularning tajribalarini va o'zaro munosabatlarini ta'sir qiladi.[4]

Stereotiplar shuningdek, ijtimoiy adolatsizlik va kamsitishning sabablaridan biri bo'lishi mumkin. Ular insonlarni o'z qobiliyatlari va xususiyatlariga qarab baholash o'rniga, ularning guruhga mansubligiga ko'ra baholashga undaydi. Bu esa, o'z navbatida, ijtimoiy ziddiyatlar va muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Stereotiplarni yengish uchun ta'lim va madaniy aloqalar muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida insonlarga turli millat va madaniyatlar haqida to'g'ri ma'lumot berish, stereotiplarni kamaytirishga yordam beradi. Shuningdek, turli madaniyatlar o'rtasidagi aloqalar va muloqotlar, stereotiplarni yengishga yordam beradi. Stereotiplarni yengish uchun, shuningdek, shaxsiy tajribalar va muloqotlar ham muhimdir. Insonlar bir-birini yaxshiroq tushunish uchun, turli millat va madaniyatlar vakillari bilan muloqot qilishlari kerak. Bu, o'z navbatida, stereotiplarni kamaytirishga yordam beradi va ijtimoiy birlashuvni kuchaytiradi.[5]

Xulosa:

Stereotiplar insonlar o'rtasidagi muloqot va munosabatlarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Turli davlatlardagi stereotiplar, o'z navbatida, ularning tarixiy, madaniy va ijtimoiy kontekstlariga bog'liqdir. Stereotiplar ko'pincha haqiqatdan uzoq bo'lib, insonlarni noto'g'ri xulq-atvor va qarorlar qabul qilishga undaydi.

Ularni yengish uchun ta'lim, madaniy aloqalar va shaxsiy tajribalar muhim ahamiyatga ega. Stereotiplarni yengish orqali, insonlar o'rtasidagi muloqotni va ijtimoiy birlashuvni kuchaytirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hofstede, Geert. (2021). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
2. Cuddy, Amy J. C., Wolf, Elizabeth B., & Glick, Peter. (2020). Stereotypes and Prejudice: A Social Psychological Perspective. In *The Handbook of Social Psychology* (pp. 265-290). New York: Wiley.
3. Fiske, Susan T. (2018). *Social Cognition: From Brains to Culture*. New York: SAGE Publications.
4. Devine, Patricia G. (2022). The Nature of Prejudice: A 21st Century Perspective. *Personality and Social Psychology Review*, 26(1), 3-23.
5. Kite, Mary E., & Whitley, Bernard E. (2021). *Psychology of Gender*. New York: Routledge.
6. Norton, Michael I., & Sommers, Samuel R. (2019). Whites See Racism as a Zero-Sum Game. *Psychological Science*, 30(1), 1-12.
7. Tajfel, Henri, & Turner, John C. (2020). An Integrative Theory of Intergroup Conflict. In *The Social Psychology of Intergroup Relations* (pp. 33-47). New York: Academic Press.